

Н.В. Рощина, к. е. н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Н.О. Черненко, к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПИТАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Стаття присвячена питанням розвитку та визначення сутності внутрішнього аудиту, а також необхідність його практичного застосування на підприємстві, який, разом з іншими факторами, зумовлює та сприяє оцінці фінансового стану підприємства та підвищенню ефективності управління ризиками. Авторами запропонована методика оцінки якості внутрішнього аудиту, що дає змогу досягти такої організації, яка може бути оптимальною як з точки зору методології внутрішнього аудиту, так і у відношенні його економічної ефективності. У статті зазначено, що впровадження внутрішнього аудиту необхідне для вдосконалення діяльності організаційних структур, оцінці дій посадовців, які забезпечують управління та визначення фінансової стратегії підприємств. Визначено, що у застосування внутрішнього аудиту призведе до економії витрат підприємств та значно підвищить інтерес серед інвесторів і контрагентів.

Ключові слова: управління ризиками, ефективність, внутрішній аудит.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку економічних відносин потреба в ефективному управлінні підприємством набуває першочергового значення. Для досягнення поставлених цілей організації, систематизованому підході до оцінки фінансового стану підприємства та підвищення ефективності управління ризиками застосовується внутрішньогосподарський аудит.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблемою визначення сутності внутрішнього аудиту та його ролі в управлінні підприємством присвячено праці провідних вчених. Слід відзначити таких науковців: В.С.Рудницький, В.В. Немченко, О.Ю. Редько, Л.О. Сухарева, О.О.Бодюк. Проте, варто зауважити, що у більшості наукових праць мало уваги приділено внутрішньогосподарському аудиту, його практичному застосуванню, перевагах та недоліках його застосування на підприємстві.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження розвитку та визначення сутності внутрішнього аудиту, а також необхідність його

практичного застосування на підприємстві. Результатом роботи є визначення доцільності застосування внутрішнього аудиту в управлінні підприємством для досягнення поставлених цілей.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Нині, в умовах бурхливого розвитку економічних відносин, необхідність у якісній інформації щодо оцінки фінансового стану підприємств стрімко зростає. Для прийняття ефективних та виважених рішень керівники потребують ефективного використання ресурсів — людських, фінансових та матеріальних. На сьогодні це стає необхідним фактором для успішного управління організацією, а тому застосування внутрішнього аудиту набуває своєї доцільності у використанні. Внутрішньогосподарський контроль підприємств можна характеризувати як систему, що функціонує всередині підприємства і як функцію управління, яку виконують відповідні відділи, служби чи окремі особи відповідно до покладених на них посадових обов'язків: інженерна служби, економічний відділ та економіст, головний бухгалтер і обліковий персонал, матеріально-відповідальні особи тощо.

Наявність компетентного персоналу на підприємствах, що заслуговує на довіру, з чітко визначеними правами й обов'язками є найважливішим елементом внутрішнього аудиту. Права й обов'язки кожного працівника підприємства повинні бути чітко визначені у посадових інструкціях, а працівники повинні бути компетентними, чесними і ретельними.

Міжнародний стандарт аудиту МСА 610 «Розгляд роботи внутрішнього аудиту» визначає внутрішній аудит як оцінювальну діяльність служби, яка створена в межах суб'єкта господарювання як відділ цього суб'єкта господарювання.

Основною метою діяльності підприємств є: досягти поставлених цілей, для досягнення яких керівництво обирає стратегію діяльності та встановлює відповідні тактичні шляхи, створює необхідну організаційну структуру та культуру. Однак, у повсякденній діяльності підприємства постійно стикаються з зовнішніми та внутрішніми проблемами та факторами, які у різній мірі впливають на можливість підприємства та його керівництва досягти мети.

Фактори впливу призводять до появи ризиків. Ризик – це можливість того, що відбудеться подія, яка вчинить негативний вплив на досягнення цілей підприємства. Ризик-апетит – це ступінь ризику, який підприємство вважає для себе прийнятним у процесі досягнення своїх цілей.

Для запобігання значному впливу ризиків, на підприємствах необхідно створювати систему управління ризиками. Процедури та засоби внутрішнього контролю, які застосовуються на підприємстві визначаються в залежності від впливу зовнішніх та внутрішніх факторів ризику, галузі функціонування та цілей підприємства. Необов'язково доручати здійснення всіх видів контролю окремому підрозділу. Можна розподілити відповідальність між різними підрозділами, вбудовуючи процедури контролю у їхню поточну діяльність, і знати, де і які процедури встановлено. Однак треба пам'ятати та розуміти, що відповідальність за створення та відповідне функціонування системи внутрішнього контролю несе керівництво підприємства. Власники, учасники або акціонери підприємства в цьому процесі зацікавлені у ефективності системи внутрішнього контролю,

яка сприяє зниженню ризикованості їхніх вкладень.

Для кількісного визначення ступеня ризику на підприємствах найбільшого практичного застосування набув статистичний метод. При розрахунках використовують статистичні дані підприємства [1, 177-182]. Ймовірність втрат шукають за формулою:

$$F = \frac{N^0}{N^{заг}}$$

де, F – ймовірність виникнення певного рівня витрат;

N^0 – число випадків настання конкретного рівня втрат;

$N^{заг}$ – загальна кількість випадків у статистичній вибірці, включаючи й успішні операції даного виду.

Коли є достатньо інформації про реалізацію певних ризиків в минулому на підприємствах, то суб'єкту господарювання легше оцінити їх реалізацію у майбутньому.

Під внутрішнім аудитом варто розуміти діяльність з надання незалежних та об'єктивних гарантій і консультацій, спрямованих на вдосконалення діяльності компанії. Внутрішній аудит допомагає компанії досягти поставлених цілей, використовуючи систематизовані та послідовні підходи до оцінки та підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю та корпоративного управління.

Для оцінки адекватності та ефективності діючих систем управління ризиками та систем внутрішнього контролю, сучасні підприємства можуть впроваджувати ризик-орієнтовану модель внутрішнього аудиту. У міжнародних стандартах внутрішнього аудиту (далі – стандартів) описано сутність роботи внутрішнього аудиту, відповідно до якого, внутрішній аудит являє собою проведення оцінки та сприяння вдосконаленню процесів управління ризиками, контролю та корпоративного управління. Ці «стандарти» поділяють діяльність внутрішнього аудиту на три складові: оцінка ефективності системи управління ризиками, оцінка системи внутрішнього контролю та оцінка корпоративного управління.

При адекватній і добре спланованій організації внутрішній аудит виступає тим інструментом, який сприяє зростанню багатства

власників підприємства завдяки максимізації ринкової вартості компанії. В економічній літературі найбільш поширеним підходом вимірювання вартості компанії виступає показник EVA – Economic value added [2], що розраховується наступним чином:

$$EVA = (ROCE - WACC) \cdot C$$

де, EVA - економічна додана вартість;

ROCE- чистий операційний прибуток після коригувань та податків;

WACC - середньозважена вартість капіталу;

C - вкладений капітал.

У випадку, якщо EVA перевищує нуль, значить бізнес розвивається і його вартість зростає; якщо $EVA = 0$, значить бізнес стоїть на місці; якщо $EVA < 0$, вартість бізнесу падає.

Розрахунок показника EVA не є завданням аудиторів, а його розрахунок є доволі складним, трудомістким і часто неточним. Цей показник неодноразово піддавався критиці в наукових колах і ставлення до нього залишається доволі неоднозначним. Однак, при правильному розрахунку він залишається доволі інформативним, при його розрахунку використовується широкий спектр допоміжних показників, які у сукупності відображають фінансовий стан підприємства і певною мірою використовуються у більшості відомих системах показників.

При розрахунку даного показника фігурує чистий прибуток, який, у свою чергу, залежить від дуже багатьох чинників, отже вивчення, прогнозування і коригування цих чинників може значною мірою змінити значення чистого прибутку у перспективі. Найбільш загально прибуток обчислюється як різниця між доходами і витратами, отже потрібно розглянути чинники, що впливають на доходи (утримання і завоювання частки ринку, можливість утримувати високий рівень цін, постійне вдосконалення і оновлення продукції) і витрати (можливість мінімізації витрат шляхом оптимізації управлінських та операційних функцій).

Отже, внутрішні аудитори виконують основну мету – допомагають керівництву підприємства досягти визначених цілей, розширити можливості бізнесу, удосконалити його операційні процеси та знизити ризики в ході виконання аудиторських завдань з надання впевненості та консультативних послуг.

Відповідно до ризик-орієнтованої моделі, організована служба внутрішнього аудиту допоможе виконати основні завдання системи внутрішнього контролю. Однак, впровадження моделі ризик-орієнтованого внутрішнього аудиту має як переваги так і недоліки, табл. 1.

З табл. 1. видно, що діяльність внутрішнього аудиту пов'язана з моніторингом системи внутрішнього контролю. Внутрішній аудит являє собою оцінку надійності та ефективності існуючої системи внутрішнього контролю, а внутрішні аудитори – фахівцями, покликаними неупереджено та професійно провести таку оцінку. Тобто, внутрішній аудит виконує завдання незалежного аналізу та оцінювання різних аспектів діяльності підприємства, та надає керівництву підприємства впевненості у тому, що створена ними система контролю працює надійно та ефективно.

За даними «Міжнародного інституту внутрішнього аудиту» [5, 201-209] близько 55% керівників служб внутрішнього аудиту провідних підприємств в економічно розвинених країнах підзвітні аудиторському комітету, який діє при раді директорів компанії, близько 22% – виконавчому керівництву і майже 25% – фінансовому директору або контролеру. Внутрішній аудит в організаційному плані повинен підкорятися більш високому рівню управління, ніж об'єкт перевірки. Саме внутрішній аудит, незалежний щодо виконавчих органів компанії, відіграє роль своєрідного каталізатора пропозицій стосовно мінімізації наслідків ризиків і використання резервів поліпшення фінансово-господарської діяльності. Тим самим він активно сприяє реалізації стратегії розвитку підприємства.

Найвищою оцінкою ефективності служби внутрішнього аудиту є гарантія, що всі системи підприємства побудовані та функціонують адекватно, що необхідні механізми контролю вбудовано у кожний бізнес-процес та вони належно працюють.

На практиці достатньо важко оцінити ефективність внутрішнього аудиту, тому що: результат не завжди вимірюється кількісно; ефективність залежить не тільки від аудиторів, але й значною мірою – від наступних дій замовників аудиторського завдання; вагому роль відіграє суб'єктивізм при оцінюванні

замовниками отриманих результатів. Ефективність внутрішнього аудиту неможливо виміряти точно. Однак, щорічно можна відслідковувати певні критерії, незважаючи на ті або інші недоліки більшості з них. Для аналізу продуктивності аудиту використовуються якісні та кількісні показники. Такі показники мають

демонструвати динаміку виконання річного плану СВА (система внутрішнього аудиту) та витрати служби у розрізі проектів. Крім того, система показників покликана оцінити ступінь задоволеності замовників роботою, що її виконано аудиторами.

Таблиця 1 – Переваги та недоліки моделі ризик-орієнтованого внутрішнього аудиту підприємств.

Переваги		Недоліки	
Простота	Не потребується комплексне тестування та опис системи внутрішнього контролю, всієї організації та всіх її процесів, достатньо зосередитися на ризикових зонах.	Ефект "зрощування з бізнесом"	Тісне співробітництво та взаємодія з підрозділом, що перевіряється, можуть вплинути на незалежність та об'єктивність фахівців внутрішнього аудиту.
Універсальність	Є можливість простежити чіткий взаємозв'язок між процесами, ризиками, контролем, можливостями та рекомендаціями, користуючись базами даних проведеного аудиту. Легко продемонструвати, які види ризиків було піддано контролю, а також отримати результати з метою формування впевненості вищого керівництва про стан та ефективність систем внутрішнього контролю.	Новизна підходів	Це складна робота, а тому потрібен час на вивчення та впровадження підходів ризик-орієнтованого внутрішнього аудиту, на збір даних та необхідної інформації, а також на здійснення їхнього аналізу.
Поліпшення взаємодії з підрозділами	Підрозділ, що перевіряється, безпосередньо включається у процес аудиту, тому ясніше розуміє переваги результатів роботи внутрішнього аудиту.	Відсутність у штаті підготовлених фахівців	Ймовірно, буде потрібен час на засвоєння працівниками нових принципів та підходів ризик-орієнтованого внутрішнього аудиту.
Підвищення ефективності внутрішнього аудиту та рекомендацій аудиторів	Ризик-орієнтований внутрішній аудит зосереджує вплив на найбільш ризикових областях, які здатні вчинити критичний вплив на діяльність підприємства, ґрунтуючись на аналізі можливого впливу ризиків на досягнення поставлених цілей. Рекомендації дозволяють більш ефективно впливати на рівень "залишкового ризику". Виявляються області, не охоплені контрольними процедурами, підвищується подальша ефективність процесів управління ризиками.	Ризик втрати контролю над деякими областями діяльності	Концентрація на зонах з високим рівнем "властивих ризиків" (до проведення контрольних процедур) може потребувати відмови від проведення перевірок у інших областях, які раніше регулярно контролювалися у інтересах керівництва середньої ланки.
Допомога у обґрунтуванні залучення ресурсів	Через те, що план аудиту розробляється з урахуванням необхідності перевірок істотних ризиків, легше обґрунтувати для керівництва необхідність залучення людських ресурсів.		
Більш творчий і цікавий підхід для персоналу внутрішнього аудиту	Знижується обсяг "рутинної" роботи з виявлення недотримання вимог законодавства, фокус робиться на виявленні та оцінці ризиків і процедур контролю.		

* складено на основі [3; 4, с. 300-488].

До показників ефективності діяльності внутрішнього аудиту можна віднести: чисельність працівників служби внутрішнього аудиту (слід зауважити, що допоки СВА має у своєму розпорядженні достатньо співробітників, є можливість скорочувати чисельний склад, концентруючи увагу на областях високого ризику, підвищуючи таким чином показники продуктивності та ефективності служби); вартість утримання СВА: за умови підконтрольності ризиків та високої упевненості щодо нормального розвитку бізнесу, у керівництва неминуче з'являється бажання знижувати витрати на аудит. Тож керівнику СВА варто тримати на високому рівні ефективність служби, наприклад, оптимізуючи чисельний склад (див. вище). Якщо робота СВА покриває основні ризики діяльності, витрати, звичайно ж, не повинні зростати, якщо не будуть зростати ризики підприємства; кількість звітів про аудиторські перевірки (цей показник має недолік: вимагаються додаткові обумовлення через те, що для проведення аудиторської перевірки різних систем потрібні різні періоди часу. Таким чином, одного року може відбутися велика кількість аудиторських перевірок локальних систем, за результатами яких буде підготовлено більше звітів, ніж іншого року, коли буде перевірено менше число систем, значних за розміром); кількість проведених за період аудитів з розрахунку на одного аудитора (недолік цього показника такий самий, що й у попереднього); кількість завершених аудитів порівняно до затвердженого плану або кількість аудитів, проведених у відповідності до бюджету (таку цифру завжди можна одержати, але, як показник продуктивності служби, вона також має недолік: протягом року завжди трапляються позапланові аудиторські перевірки або розслідування, і це означає, що планові аудиторські перевірки можуть не відбутися або відбутися із зсувом термінів); кількість аудиторських рекомендацій (критерій є обмеженим для застосування: якщо аудитори будуть знати, що мірою ефективності роботи є число рекомендацій, це може спонукати їх надавати погано продумані або нерозумні рекомендації тільки для того, щоб збільшити кількісні показники своєї роботи); відсоток виконаних аудиторських рекомендацій або

кількість повторних аудиторських рекомендацій (може вказувати або на неефективність аудиторських рекомендацій або на слабкість моніторингу виконання аудиторських рекомендацій); пряме скорочення витрат чи економія від виконання рекомендацій аудиту (показник достатньо важко розрахувати об'єктивно); контроль за якістю (працівники, відповідальні за контроль якості робочих документів аудиторської служби, можуть розробити систему балів; чим більшою є кількість балів, тим вищою можна вважати якість роботи); задоволеність замовників (клієнтів) аудиту (добрим показником ефективності є оцінка служби внутрішнього аудиту тими, хто піддавався аудиторським перевіркам. Але знову ж, її важко виміряти, хоча проведення періодичного опитування думок клієнтів представляється корисним).

Одним із напрямків удосконалення управління витратами є проведення внутрішнього аудиту собівартості продукції, використання якого передбачає застосування аналітичних процедур, які дозволяють підтвердити достовірність розрахунку собівартості продукції, виявити помилки в її обліку і калькулюванні, встановити їх винуватців, мобілізувати внутрішні резерви ефективного використання виробничих ресурсів.

Вивчення діяльності підприємств в різних галузях продемонструвало відсутність на більшості з них відділу контролю за використанням ресурсів, що призводить до зловживань та можливості перекручення інформації щодо собівартості продукції, а також негативно позначається на результатах діяльності.

Під час створення відділу внутрішнього аудиту собівартості продукції на підприємствах необхідно визначити його мету, завдання, форми організації внутрішнього аудиту.

Важливим моментом в процесі організації відділу внутрішнього аудиту на підприємстві є підбір працівників. Найбільш економічно виправданим є трьохрівневий спосіб формування відділу. Робота служби внутрішнього аудиту повинна ґрунтуватися на принципах компетентності, самостійності і відповідати «Положенню про службу внутрішнього аудиту».

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Для систематизованого підходу до оцінки фінансового стану підприємства та управління ризиками потрібно впроваджувати досконаліші технології отримання та обробки інформації. Саме застосування внутрішнього аудиту дозволяє сформувавши та оптимізувати необхідну інформацію відповідно до потреб керівників, а саме: забезпечити контроль за правильним відображенням в обліку та звітності фінансових результатів господарської діяльності підприємства відповідно до чинного законодавства, а також здійснити нагляд за обліковою політикою та внутрішніми процедурами; провести загальний системний аналіз (зі своєчасністю, правильністю, повнотою і точністю відображення звичайної діяльності у звітності); оцінити ефективність і систему управління.

Доцільністю роботи служби внутрішнього контролю є конкурентні переваги і закріплення позицій на ринку. До того ж внутрішній аудит може не тільки усувати певні недоліки, а й перешкоджати їх здійсненню (тобто внутрішній аудит може завадити появі негативних наслідків у компанії).

Запропонована методика оцінки якості внутрішнього аудиту дає змогу досягти такої його організації, яка може бути оптимальною як з точки зору методології внутрішнього аудиту, так і у відношенні його економічної ефективності. Процедури контролю якості роботи відділу внутрішнього аудиту повинні базуватися на застосуванні «тестів якості внутрішнього аудиту», які розробляються за кожним параметром визнання, і є єдиною системою, за результатами якої якість відділу внутрішнього аудиту знаходить свою кінцеву оцінку. Підтримка якості роботи відділу на оптимальному рівні є однією із основних обов'язків керівника відділу.

Нормативно-правове регулювання внутрішнього аудиту та проблемні питання, що стосуються проведення внутрішнього аудиту на підприємствах потребують подальшого вдосконалення, проте саме цей вид контролю володіє максимальною гнучкістю, здатністю до швидкого виправлення помилок та удосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства на рівні самого суб'єкта господарювання. Таким чином, внутрішній аудит має всі необхідні умови для ефективного розвитку.

Список літератури

1. Філозоп О.В. Внутрішній аудит та внутрішній контроль: розмежування понять / О.В. Філозоп // Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2009. №4. С. 177-182.
2. Кравченко В.В. Проблеми та перспективи розвитку внутрішнього аудиту в сучасних умовах господарювання/ В.В.Кравченко// Економічні науки. 2010. Вип. 17. Режим доступу: <http://www.kntu.kr.ua/doc/zb17ekon/stat17/66.pdf>
3. Міжнародний стандарт аудиту 610 «Розгляд роботи внутрішнього аудиту». URL: <http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/a034-2010-iaasb-handbook-isa-610.pdf> (дата звернення 22.04.2019).
4. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. пос. / М.П. Войнаренко, Н.А. Пономарьова, О.В.Замазій. К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики. /О. В. Селезньов, О. Л. Ольховікова, О. В. Гик, Т. Ц. Шарашидзе, Л. Й. Юрківська, С. О. Куліков; пер. з англ. К. : ТОВ «ІАМЦ АУ «СТАТУС», 2007. 1172 с.

References

1. Filozop, O.V. (2009), "Internal audit and internal control: differentiation of concepts", *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu*, vol.1, pp.177-182.
2. Kravchenko, V.V. (2010), "Problems and prospects of development of internal audit in modern conditions of management", *Ekonomichni nauky*, [online], vol. 17, available at: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/66.pdf (accessed 1 May 2019).
3. Internal Audit Review (2010), "Mizhnarodnyi standart audytu 610" [International Standard 610 Audit], available at: <http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/a034-2010-iaasb-handbook-isa-610.pdf> (Accessed 22 April 2019).

4. Voinarenko, M.P. Ponomarova, N.A. and Zamazii, O.V. (2010), *Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti ta audytu* [International Financial Reporting and Auditing Standards], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

5. Seleznov, O.V. Olkhovikova, O.L. Hyk, O.V. Sharashydzhe, T.Ts. Yurkivska, L.Y. and Kulikov, S.O. (2007), *Mizhnarodni standarty audytu, nadannia vpevnenosti ta etyky* [International standards of audit, assurance and ethics], TOV «IAMTs AU «STATUS», Kyiv, Ukraine.

N.V. Roshchina, *PhD of Economic sciences, associated professor, associate professor at the department of Theoretical and Applied Economics, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute*

N.O. Chernenko, *PhD of Economic sciences, associated professor, associate professor at the department of International economics, National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute*

Question about implementation and functioning companies' internal audit

The development and definition of the nature of internal audit and necessity of its practical applying at the enterprise, together with other factors it causes and helps to assess the financial condition of the company and efficiency of risk management, the article is devoted to. The current situation in Ukraine requires solving problems concerning the organization of internal audit at enterprises. Properly organized work of internal audit, especially in the context of the economic crisis, will encourage the employees of the company to comply with the current legislation and regulations, as well as the policies, plans, internal rules and procedures developed by the enterprise, to identify and reduce the risk of unexpected costs or losses and enterprise reputation in a timely manner. Forms of organization of the internal audit service at a separate enterprise should be decided by the owner or manager. The internal audit service must be staffed with professionally qualified, skilled personnel capable of fulfilling their functional responsibilities. The funding of such service should be made at the expense of the identified reserves for improving the efficiency of work, reducing the cost and increase profits.

Effective internal auditing can reduce company costs for external audit, but cannot eliminate its need for the company. It is recommended to use the services of the external auditor of the company for conducting internal audits, because such a combination may lead to the loss of the principle of independence, which is one of the primary factors in the work of the external auditor.

A methodology for assessing the quality of internal audit, which enables one to achieve such an organization, which may be optimal both in terms of the internal audit methodology and in terms of its economic efficiency, was proposed by authors. The implementation of internal audit is necessary to improve for the activities of organizational structures, assess the actions of officials that provide management and definition of financial strategy of enterprises was shown in the article. The use of internal audit will lead to cost savings for enterprises and will significantly increase interest among investors and counterparties, was determined.

Key words: risk management, efficiency, internal audit.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2018 р.